

Utsjoen kunta
Ohcejoga gieldda
PI 41
99981 Utsjoki/Ohcejohka

CEALKÁMUŠ

7.4.2022

Maa- ja metsätalousministeriö/
Eana- ja meahccedoalloministeriija
PL 30
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo.mmm@gov.fi

Ohcejoga gieldda cealkámuš: Hámusevttohus ráđđehusa lánhan luossabivddu mearreáigásaš giieldimis Deanu čázadagas jagis 2022

čujuheapmi: Eana- ja meahccedoalloministeriija cealkámušbivdda: Hámusevttohus ráđđehusa lánhan luossabivddu mearreáigásaš giieldimis Deanu čázadagas jagis 2022. VN/10790/2022, VN/10790/2022-MMM-1

Lágas mearriduvvošii, ahte luossabivdu livččii gildojuvvon 1.6.2022-31.12.2022 Deanu čázadaga luosagoargunguovlluin.

Ohcejoga gieldda atná dehálažžan Deanu luossanáliid suodjaleami ja realisttalaš luossabivdoráddjehusaid, vai luossanálit ealáskit. Doaimmat dárbbášuvvojit Deanu johkaguovllu lassin erenomážit Deanuvuonas, riddoguovllus ja guhkkelabbos Davvi-Atlánttas. Deanu luossanáliid ealáskeami dihte dárbbášuvvoge farggamusat bilaterála luossabivdogielddus ja ráddjehusat Norgga stáhta guovllus ja mearraguovllus.

Ohcejoga gieldda doarjala Suoma ja Norgga ministeriijaide intensiivvalut ja mearrediđolut oktasašbarggu dárbbus doaimmaid hárrái Deanuvuona riddoguovllus ja Davvi-Atlánttas Deanu luossanáliid ealáskahttima várás. Luossabivddu ráddjendoaimmat dušše johkaguovllus leat vuommeheamet, jos mearraguovllu luossabivdui ii dahkkojuvvo mihkkige (ng. godđostáhtaprinšihpa, suomag. kutuvaltioperaate).

Luossanáliid dili galggašii geahččalit buoridit erenoamážit luossaveajehiid borri bátneguliid bivdduin, dálkkádatnuppástusa váikkuhusaid caggamiin sihke nu ahte luosa ja dan sálašealániid mearraguollebivdui dahkkojuvvo juoidá.

Erenoamážit riddoguovlluid luosa kássašaddadeapmi, mii lassána oppa áigge, lea juo dutkamušaidge mielde hui stuorra áitta luonddulussii. Kássašaddadanbáikkiin levvet guolledávddat sihke gárgolaččat, mat ruossanit luondduluosaiguin heajudemiin ná luondduluosaid genaid. Lassin kássašaddadanbáikkid leat oassesivvan šávšša geahppáneapmái Atlánttas, dasgo dan bivdet fuođarguollin. Smávvuogalli dahjege cirki lea dehálamus luosa, dorski ja juvssu biebmu mearas ja danin meara ekosystema rievdá.

Luossaekosystemii laktáseaddji dutkamuš sihke doaimmat, mainna ráddjejuvvo vierisšládja ruoššaluosa lávdanviidodat, leat hui dehálaččat. Deanu guollebivdosoahpamuša 15 artihkkala mielde oassebealit galget álggahit dárbbášlaš doaimmaid guollenáiid suodjaleami várás njoammu guolledávddain sihke vierisšlájain ja – máddodagain.

Stáhtaid guollebivdoeiseválddit galget ráhkkanit ruoššaluosa čuovvovaš invašuvdnii geassit 2023, vai geasi 2021 ekokatastrofa ii dáhpáhuva. Geassit 2021 Detnui gorgŋo badjel 50 000 ruoššaluosa go fas luondduluosat gorgŋo 30 000 st.

Ohcejoga gieldda hálida muittuhit rabas válmmaštallama ja duođalaš gullama vejolašvuodas Deanu guollebivdoráddjehusaid válmmaštallamis erenoamážit, go ráddjejuvvo sápmelaččaid ja guollebivdorivttiid eaiggádiid vuodđorivttiid geavaheapmi ja ollašuvvan.

Geasi 2023 guollebivdomearrádusaid válmmaštallamii galgá várret eanet áiggi vuorrováikkuheaddji válmmaštallamii ja báikkálašservoša gullamii. Lassin guollebivdobaji mearrádusaid, mat jahkásaččat bohtet fápmui cuoŋománu álggus, livččii sivva oazžut gárvvisin maŋimustá ođđajagimánu loahpa rádjai, vai báikkálaš searvvuš geargá buorebut ráhkkanit ja vuogáiduvvat čuovvovaš geasi dillái.

Loahpas Ohcejoga gieldda cealká, ahte láhkaevttohusas ovdanbuktojit dárkkibut luossabivdogildosa ekonomalaš, sosiálalaš ja kultuvrralaš váikkuhusat Suoma áidna sápmelašeanetlogu gieldda olbmuide.

Jagi 2021 Deanu luossabivddu dievasgildosis leat čuvvon Ohcejoga guovloekonomiijai sullii 5 miljovna euro manahusat. Boahhte geasi 2022 dievaslohkosaš luossabivdogildosa oppalaš ekonomalaš váikkuhusat leat sullii seamma mađe: 5 miljovna euro.

Dilli lea smávva gieldda olbmuid ja ekonomiija dáfus gierdameahtun. Stáhtaváldi lea dorjon gieldda ekonomalaš manahusaid dán rádjai 300 000 euro AKKE-fáhkkes ráhkadusnuppástusa doarjjaruđaguin. Doarjja lea goit ekonomalaš manahusaid ektui áibbas bisttuheapme.

Ohcejoga gieldda doarjala ahte stáhtaráđđi álggaha hohpolaš doarjjabáhka válmmaštallama Deanu luossabivdogildosis šaddi mearkkašahti ekonomalaš manahusaid buhtadeami várás. Ohcejoga gieldda berre namuhit fáhkkes ráhkadusnuppástusa gielddan.

Ohcejogas 7.4.2022

Taina Pieski
Gielddahoavda

JUOHKIN:
eana- ja meahccedoalloministeriija, registrerenkantuvra

Gávccii jagiáiggi gieldda

Kahdeksan vuodenajan kunta

stáhtaminister Sanna Marin
ruhtaminister Annika Saarikko
ealáhusminister Mika Lintilä
bargominister Tuula Haatainen
johtolat- ja diehtujuohkinminister Timo Harakka